

7 ta' Marzu, 1950,

Imhalef :

L-Onor. Dr. J. Caruana Colombo, B.Litt., LL.D.

Neg. Joseph Psaila Manche et. ne, versus Charles Brincat et.

Serq — Delitt — Danni — Solidarjeta.

F'każ ta' delitt kommiss minn diversi persuni, kull wiehed minnhom huwa responsibbli għad-dannu li jiġi determinat li huwa ikkajuna bil-għemil tiegħu; u waħda hemmx solidarjeta bejniethom kief meta jiġi pprovat li huma agisxew flimkien u bi ftehim bejniethom minn qabel.

B'dana kollu, jekk ma jiġix pprovat, jew ma jistax jiġi pprovat, flimkien proporzjoni kull wiehed minnhom ikun ha parti fid-delitt, jew il-kwantitatir ta' dannu li kull wiehed minnhom ikkajuna, allura huma kollha flimkien tenuti solidarjament għad-danni kollha.

Hekk, f'każ ta' serq bħal fil-każ preżenti, meta s-serq sar minn diversi persuni, anki mhux f'okkazzjoni waħda, u ma jistax jiġi determinat kemm serq kull wiehed minnhom, huma responsabli solidarment għad-danni kollha kawnati b'dak is-serq.

Il-Qorti, — Rat is-sentenza tagħha tal-25 ta' Marzu 1947, fejn hemm riepilogati t-talbiet u d-dikjarazzjoni ta' l-atturi nomine, kif ukol l-eċċezzjonijiet u d-dikjarazzjonijiet tal-konvenuti, u li biha ġew respinti l-eċċezzjonijiet kollha preliminari, li l-atturi ma dd-mostrawx illi l-Pool minnhom rappreżentati ġew legalment kostitwiti, u illi għandhom ezistenza ġuridika anki quddiem it-terzi, bl-ispejjeż kontra l-konvenuti; u ġie ordnat illi l-kawża tiġi trattata fil-meritu;

Omissis;

Ikkunsidrat,

Illi l-atturi, fil-kwalità fuq imsemmija, qeghdin jitolbu l-kundanna solidali tal-konvenuti għal-hlas ta' £1500, ridott għal £1023 bin-nota fuq imsemmija, valura ta' kwantità ta' kafè, li bl-istess nota ġie determinat f'410 xkejjer, li huma jallegaw li ġew misruqa lilhom mill-konvenuti;

Ili mi-kumpless tal-provi jirrizulta li bejn l-20 u l-25 ta' Lulju 1945, il-*"Combined Essential Commodity Pools"*, rappreżentati mill-atturi, kellihom storjat l-maħżen il-Mosta, 22 Constitution Street, kwantità ta' kafè,..... u allura ġie konstatat li ki n sat serq tal-kafè li kien jinstab nieqes..... Per mezz tal-Pu iżija l-atturi rkupraw 55 xkora kafè..... u għalhekk l-atturi nomine ġew biss skoperti f'410 xkora kafè.....;

Ikkunsidrat;

Ili l-allegazzjoni ta' l-atturi nomine li dak il-kafè ġie misruq — u misruq anzi mill-konvenuti — tinsab korroborata mill-provi..... Għalhekk dina l-Qorti hija tal-fehma i li *fis-serq tal-kafè fil-kwistjoni, jġifieri 410 xkora, tal-piż nett ta' 38172 ratal, b'valur ta' £1023, kienu implikati, għalkemm mlux fl-istess grad, il-konvenuti kollha;*

Ili l-atturi nomine ta-bu l-kundanna ta' konvenuti għall-ħlas tas-somma ta' £1023 fuq imsenmija b'mod solidali. Il-konvenut Giovanni Camilleri però issottometta — u l-konvenuti l-oħra, per mezz tad-difensuri tagħhom, oralment assocjaw ruħhom ma' dik is-sottomissjoni — li dik il-kundanna ma għandhiex kun solidali, imma limitata biss għal dak l-ammont li għalih kull wiehied minnhom huwa responsabili għas-serq rispettiv li għamel. Il-konvenuti jibbażaw dina s-sottomissjoni fuq il-fatt, depost tant mill-konvenut Charles Brincat kenim mill-konvenut Giovanni Camilleri, li l-konvenuti ma hadux parti kull darba li nsteraq il-kafè. Ġie pruvat li l-kwantità tal-kafè misruqa ma gietx misruqa f'darba, imma f'diversi drabi.....;

Ili l-atturi nomine jirrikavaw is-solidarjetà minnhom reklamata mill-fatt i li l-kafè naqas permezz ta' delitt, u għalhekk kull min ha parti fis-serq għandu jirrispondi għall-valur ta' l-oġġett misruq b'mod solidali ma' shabu. Dwar dina s-solidarjetà l-Giorgi (*"Obbligazioni"*) hekk jesprimi ruħu: — *"L'azione di danni si sperimenta contro tutti i co-autori o complici del fatto illecito; i quali, se sono responsabili direttamente, sono tenuti tutti in solido (Vol. V, para. 191). Perché vi sia solidarietà tra i vari co-obbligati, bisogna che il fatto illecito sia unico, e abbia per causa o una deliberazione presa di comune concerto, o un concorso materiale dei vari*

hemm solidarjetà bejmethom għad-danni fil-każ biss li tkun tista' u tiġi determinata l-parti li kull wiehied minnhom ikun ha f'dak id-delitt, u d-danni li huwa jkun effettivament ikkaguna; aħrinmenti huma l-koll għandhom jiġu kunsidrati responsabili solidalment għad-danni kollha kagunati. Il-Baudry fil-entnerie, wara li jeżamina d-diversi teoriji dwar ir-responsabilità tal-ko-awturi f'delitt civili — u fil-każ in eżami ma hemmx dubju li jitratta minn danni derivanti minn delitt — propunġati minn Laurent, Larombiere u Demolombe, jispjèca biex igħid il-li "la giurisprudenza ha deciso costantemente che i co-autori di un delitto o di un quasi delitto sono tenuti solidalmente a riparare il danno da essi causato" (Obbligazioni. Vol. II, para. 1303, pag. 423), u jicċita diversi sentenzi f'dan ir-rigward. Huwa jkoppli jgħid: — "Altre sentenze si fondate semplicemente su questa considerazione, che è impossibile determinare la parte di ciascuno dei co-autori nella effettuazione del delitto civile o del quasi delitto, nè, per conseguenza, nella responsabilità che ne risulta" — dak li huwa eżempju tipiku tal-każ f'dina l-kawża. "Notiamo che, in generale, la Corte di Cassazione ritiene come solo motivo della solidarietà l'impossibilità di riconoscere in quale misura ciascuno dei co-attori abbia partecipato alla effettuazione del fatto danno o" (loc. cit., para. 1304, pag. 425). U f'dan is-sens hiġa wkoll il-gurisprudenza tal-Qrati Tagħna (Appell 28 ta' Novembru 1921, "Giorgio vs. Grech", Vol. XXIV — I — 900; 26 ta' Novembru 1923 "Xuereb vs. Micallef", Vol. XXV — I — 689). Del resto, dana huwa konformi mad-dispożizzjoni ta' l-art. 1093 tal-Kap. 23;

Għal dawn ir-raġunijiet;

Tiddecidi billi ti'qa' t-talba ta' l-atturi miġjuba fl-att ta' eżattazzjoni, kif ridotta bin-nota taġghom tal-15 ta' Novembru 1940 (fol. 171); bl-ispejjeż kontra l-konvenuti.